

az „új városok”, tehát a rendszer által létrehozott települések szükségszerűen sajátos, új nyelvvel rendelkeznek, ami ezek belterületi helynévanyagában is tükröződik (209–216).

JOAN TORT-DONADA és JOAN CARLES MEMBRADO-TENA közös munkájukban Barcelona középkori múltjának névtani vonatkozásait ismertetik. A legrégebb településrész, a Ciutat Vella városi helyneveinek jellemzése és a patinás múlt emlékeit őrző nyelvi vonatkozások ismertetése képezik írásuk anyagát (217–230).

ROBERTO FONTANOT azokat a belső keletkezésű, alkotású népneveket vizsgálja, amelyek az elmúlt két évszázadban jellemezték az európai nemzeteket. Tanulmányának középpontjában így a függetlenségi mozgalmak, az új államokat létrehozó társadalmi megmozdulások és ideológiák nyelvi leképeződése áll (231–246).

ATOMA BATOMA cikke az afrikai kabiyé kultúra névadásáról szól. A kabiyé gyermekek már újszülött korukban két névvel rendelkeznek, az egyik a hivatalos, a társadalmi nyilvánosság terében használt név, míg a másik a szűk körben ismert „titkos név”. A szerző arra keresi a választ, hogy miként járul hozzá a két név a személyes identitáshoz, hogy mit jelölnek a titkos nevek, és mi teszi őket titkossá (247–258).

A számot IFEOMA UDOYE tanulmánya zárja. A szerző azt vizsgálja, hogy a Nigériában beszélt igbo nyelvű közösségeket milyen személynévadási hagyományok jellemzik (259–284).

KOVÁCS VIKTOR

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3467-3313>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

KOVÁCS DOMINIK

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8316-7110>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Onomastica Uralica 12. (2018)

Vendégszerkesztők: ANDREA BÖLCSKEI – OLIVIU FELECAN – PAVEL ŠTĚPÁN. Debrecen University Press, Debrecen–Helsinki. 410 lap

Az Onomastica Uralica 12. kötete a 2017-ben Debrecenben megrendezett 26. Nemzetközi Névtudományi Kongresszus (ICOS) előadásai közül 28-nak az írott változatát közli.

HOFFMANN ISTVÁN és TÓTH VALÉRIA bevezető tanulmánya a helynév-tipológia elméleti kérdéseit, a helynévadás alapszempontjait és a helynevek nyelvi elemzésének a debreceni kutatók által kidolgozott modelljét tárgyalja a magyar helynévadás tendenciáinak és példáinak felhasználásával (7–30).

SZÓKE MELINDA a középkori magyar helynevek latin nyelvű oklevelekbe való beillesztésének módjait veszi sorra; ezek közt igen gyakori a magyarról latinra fordítás, de sok helynév magyarul épül be a latin szövegek környezetbe, s a vegyes, magyar–latin szerkezet is előfordul (31–44).

KOVÁCS ÉVA vizsgálata a természeti környezetre utaló magyar településnevek főbb jelentéstani és szerkezeti típusait mutatja be, külön kitérve az egyes helynévfajtákkal (pl. hegynevekkel, víznevekkel) való kapcsolatukra, valamint bizonyos földrajzi köznevek (pl. *halom*) településnév-formánssá alakulására (45–56).

HARALD BICHLMEIER Közép-Európa legrégebbi (és leggyakrabban vizsgált) hely- és különösen vízneveinek eredetével foglalkozik. A szerző szerint e helynevek etimológiájának vizsgálata a módszertan megújulása okán ismét esedékessé vált (57–74).

PÓCZOS RITA tanulmánya szintén e témához kapcsolódik, hasonlóképpen az etimológiák újragondolását sürgetve. Ehhez azonban interdiszciplináris összefogásra lenne szükség, egyrészt a nyelvtudomány és a történettudomány, másrészt a magyar és az indoeurópai történeti nyelvészet között (75–86).

EILA WILLIAMSON a skóciai Tweed folyó azon szakaszneveivel foglalkozik, amelyeket *salmon pool*-nak, azaz 'lazacmedencé'-nek neveznek. 19. század közepi térképi forrásaik alapján 83 név motivációját igyekeznek felderíteni (87–100).

TÓTH VALÉRIA önálló cikkében az ómagyar személynévek és helynevek összefüggéseiről olvashatunk: a tanulmány a személynévekből létrejött helynevek és a helynevekből létrejött személynévek eseteit veszi sorra (101–110).

Hasonló jelenséget tárgyal PAVEL ŠTĚPÁN, aki a cseh nyelvben járja körül a helynevek és a személynévek egymáshoz fűződő viszonyát (111–120).

JAAKKO RAUNAMAA a kora keresztény finn személynévek finn településnevekben való megjelenéséről ír. Az eredmények alapján a szerző arra a következtetésre jut, hogy elsősorban Finnország déli részén volt gyakori ez a helynévtípus (121–136).

UNNI LEINO a finn népszerűnyilvántartás, illetve helynévregiszter alapján azt vizsgálja, hogy milyen átfedések vannak a hely- és személynév-fajták között, értve ezen azokat az eseteket, amikor egy névforma például keresztnév, családnév és valamilyen helynév is lehet (137–148).

HALSZKA GÓRNY a lengyel személynévekből képzett helynevek jellegzetes alakulásmódjait, valamint időbeli és földrajzi megoszlását tekinti át cikkében (149–162).

SOFIA EVMALM olyan helynevek eredetét kutatja, ezeket a kollektív emlékezet őrzőiként felfogva, amelyek az ott történt gyilkosságokra vagy vízbe fúlásra vezethetők vissza, és egyik elemük az érintett személy neve (163–172).

IKER SALABERRI a névtant a hangtörténet segédtudományaként alkalmazza írásában: a baszk nyelvbeli aspiráció történeti változását és a mai nyelvváltozatokban való helyzetét mutatja be történeti és mai névadatok alapján (173–188).

THOMAS STOLZ, NATALIYA LEVKOVYCH és INGO H. WARNKE portugál és holland gyarmatosítók által adott, személynévet tartalmazó indonéziai makrotoponimák szerkezeti, funkcionális és diskurzusfüggő sajátosságait vetik össze közösen jegyzett munkájukban (189–210).

PAUL WOODMAN azt igyekszik meghatározni, hogy mit érthetünk a 'Közép-Európa' név alatt. Megállapítása szerint a néven mást értenek földrajzi, történeti, politikai stb. szempontból (211–234).

BÖLCSKEI ANDREA ugyanezt a témát járja körül kérdőíves felmérése alapján, bemutatva azokat a jelentésmezőket, amelyekben a 'Közép-Európa' elnevezés más és más értelmet kap (235–252).

CHRISTIAN ZSCHIESCHANG a helynevekben felismerhető nyelvi kontaktusjelenségeket kutatja a kelet-közép-európai régióban, különös tekintettel a német–szláv kontaktusokra (253–266).

JUSTYNA B. WALKOWIAK a litván eredetű keresztnévek lengyelországi gyakoriságát vizsgálja. Ezúttal is fontos kutatómódszertani elemként jelenik meg a történeti múlt és az etnikai összetétel (267–280).

MILAN HARVALÍK a cseh keresztnévanyag változatosságáról állapítja meg, hogy az az adott területen élő más etnikai csoportokkal és nyelvekkel való érintkezés nyelvi leképeződése (281–288).

OLIVIU FELECAN Erdély helynévrendszerének eredet szerinti sokszínűségét mutatja be helynévfajták szerint, hangsúlyozva, hogy a régió történelme, kulturális, etnikai és felekezeti sokszínűsége miatt e feladat multidiszciplináris megközelítésmódot igényel (289–300).

ADELINA EMILIA MIHALI Máramaros megyében található magyar eredetű helyneveket (makro- és mikrotoponimákat) gyűjtött terepmunkával, magyar, román és ukrán adatközlők segítségével, és ezek alapján vizsgálja a két nyelv kontaktusát. Megállapítása szerint a magyar nyelv hatása a mikrotoponimiában érhető tetten erősebben, míg a nagyobb vizek és hegyek neveit románul használja a többnyelvű közösség (301–314).

RÁCZ ANITA az egyes magyar helynévtípusok relatív kronológiáját veti össze, felülvizsgálva a szakirodalom eddigi megállapításait az egyes szerkezeti és szemantikai típusok keletkezésének idejére vonatkozólag (315–328).

MICHEL A. RATEAU tanulmányának célja a jelentéstörténeti folyamatok bemutatása a francia *hongr-* és *ougr-* 'magyar' tövek esetében, amelyek kezdetben a nemzetiséget jelölték, később személynévként és helynévként is megjelentek (329–352).

BRITNEE LEYSEN-ROSS az új-zélandi Otago régió európai gyökerű helyneveinek eredetét, motivációs-jelentéstani típusait mutatja be (353–366).

INGE SÆRHEIM kutatása a norvég helynevek és állatnevek összefüggéseit tárja fel. A helyek állatokról való elnevezése mögött a leggyakrabban az alaki hasonlóság áll, de rituális indokok is közrejátszhatnak, például a tabu (367–378).

WOLFGANG AHRENS és SHEILA EMBLETON a Karib-szigetek angol mintára létrehozott nagyobb, egyházi és világi feladatokat is ellátó közigazgatási egységeinek az elnevezését, azok jellemző motivációit vizsgálják szigetenként és korszakonként (379–396).

MATS WAHLBERG a svéd utcanevek történetéről és jelenéről értekezik, elkülönítve a helyi, a nemzeti és a nemzetközi utalást hordozó neveket (397–404).

ADRIANA LIMA és PATRICIA CARVALHINHOS São Paulo hídneveinek 2010–2017 között zajló megváltoztatását vizsgálják, különös tekintettel a mindenkori politikai rendszer és a helynevek összefüggéseire (405–414).

KOVÁCS VIKTOR

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3467-3313>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

KOVÁCS DOMINIK

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8316-7110>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Onomastica Uralica 13. (2018)

Vendégszerkesztők: MARIANN SLÍZ – JUSTYNA B. WALKOWIAK. Debrecen University Press, Debrecen–Helsinki. 328 lap

Az Onomastica Uralica 13. kötete a 2017-ben Debrecenben megrendezett 26. Nemzetközi Névtudományi Kongresszus (ICOS) előadásai közül 23-nak az írott változatát adja közre, melyek közül 16 angol, 6 német és 1 francia nyelvű.